

Przedstawiciele gryzoni

Zespół Szkół im. Adama Wodziczki
w Mosinie

Szkolne Koło Wolontariatu

Nieświszczuk czarnoogonowy

(*Cynomys ludovicianus*)

Określany jako piesek preriowy, jest to ssak z rodziny wiewiórkowatych (*Sciuridae*). Do rodzaju nieświszczuk (*Cynomys*) zalicza się pięć gatunków, które zamieszkują obszar Ameryki Północnej. Można je spotkać od południowej części kanadyjskiej prowincji Saskatchewan po południowe regiony meksykańskiego stanu Coahuila oraz od wschodniej części stanu Nebraska po zachodnie krańce Montany.

Historia gatunku

Nieświszczuki po raz pierwszy zostały zaobserwowane i opisane przez Lewisa i Clarka w czasie ekspedycji w górę rzeki Missouri (1804-1806). Stwierdzili oni, że odkryli wieś małych zwierząt, które kopią nory w ziemi. Przypominały one susły. Gdy są zaniepokojone, potrząsają ogonem i gwizdzą - tak wspominali zwierzęta ich odkrywcy.

Charakterystyka

Osobniki należące do tego gatunku są największymi przedstawicielami rodzaju *Cynomys*. Ich masa ciała to ok. 1 kg, pokryte są sierścią barwy szarozółtej, brązowej lub

czerwonobrzęzowej na części grzbietowej, natomiast w części brzusznej odcień sierści jest jaśniejszy. Tułów z głową osiąga długość do 30 cm, natomiast ogon jest długi na ok. 10 cm.

Jest to zwierzę prowadzące dzienny tryb życia, czasami może zmniejszać swoją aktywność, lecz nie zapada w sen zimowy.

Nieświszczuki czarnoogonowe żyją w koloniach, są osobnikami socjalnymi, bardzo terytorialnymi. Kolonie które tworzą, dzielą się z kilku obwodów, podzielonych zgodnie z ukształtowaniem terenu. Grupy kolonijne mogą dzielić się na mniejsze jednostki, czyli koterie, w których skład wchodzi kilka rodzin. Jako zwierzęta kolonijne, wspierają się i bronią wzajemnie. Rodziny są poligamiczne, czyli składają się zwykle z jednego samca i kilku samic, by wraz z dojrzewaniem samic i samców rozstać się.

Charakterystycznym zachowaniem nieświszczuków jest zatrzymywanie się w wyprostowanej pozycji, gdy są zaniepokojone, alarmują członków stada gwizdaniem.

Zaciekawił nas ten gatunek, ponieważ bardzo przypomina kilka innych występujących na świecie. Budową ciała podobny jest do bobra lub świstaka, które występują u nas w kraju. Można go również porównać do surykatki, występującej w Afryce. Jest również gatunkiem medialnym. Oglądamy to zwierzątko np. w filmie o przygodach słynnego archeologa Indiany Jonesa - *Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki*.

Kadry z filmu *Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki*

Golec piaskowy (*Heterocephalus glaber*)

Gatunek tego gryzonia zaliczany jest do rodziny *Heterocephalidae*. Żyje na pustynnych obszarach Afryki Wschodniej, a dokładniej - w centralnej Somalii, centralnej i wschodniej Etiopii, a także centralnej i wschodniej Kenii i Dżibuti.

Historia gatunku

Golce po raz pierwszy zostały opisane w 1842 roku przez Eduarda Rüppell'a. Do tej pory to jedyny współcześnie żyjący przedstawiciel rodziny golców (*Heterocephalidae*) i rodzaju golec (*Heterocephalus*).

Charakterystyka

Osobniki tego gatunku są prawie pozbawione owłosienia. Ich skóra jest cienka i pomarszczona, koloru różowobrazowego. Długość ciała golców osiąga 7-10 cm, długość ogona 3-5 cm, natomiast masa ich ciała

przeważnie osiąga wartość 30-35 g. Poruszają się na krótkich i wiotkich nogach. Mają małe oczy, które osłaniane są przez grube powieki z drobnymi rzęsami.

W skórze osobników tego gatunku brakuje neuroprzekaźnika, który przewodzi informacje o bólu, w związku z tym nie odczuwają go.

Gryzoń ten buduje rozległe podziemne kolonie, prawie nigdy nie wychodzi na powierzchnię. Ich kolonie mają strukturę eusocjalną, z podziałem na kasty, czyli królowe i dominujące samce oraz powstrzymujące się od rozmnażania robotnice i robotników obojga płci. Tylko jedna samica (królowa) oraz jeden do trzech samców rozmnażają się w stadzie.

Gatunek ten zaniepokoił nas przede wszystkim tym, że osobniki wykazują przystosowanie do hipoksji, czyli do sytuacji kiedy w tkankach występuje niedobór tlenu, a golce przecież nie opuszczają swoich podziemnych nor, które posiadają słabą

cyrkulację powietrza. Ewolucja w takim środowisku wyposażyła golce w szereg adaptacji umożliwiających uniknięcie negatywnych skutków hipoksji.

Kolejną ciekawą cechą golców jest ich długowieczność, są najdłużej żyjącymi znanymi gryzoniami, o długości życia dochodzącej do 28 lat. Pod tym względem gatunek ten został dokładnie zbadany, a to, co umożliwia im długowieczność jest np. umiejętność hibernowania w czasie trudnych warunków czy większa odporność na raka dzięki mutacji w genie HAS2.

